

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

ΣΕ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε στην αίθουσα 611 του Υπουργείου Εμπορίου την 11η Ιανουαρίου 1996, με την εξής σύνθεση :

Πρόεδρος: Ευάγγελος Περάκης, αναπληρωτής, κωλυομένου του κ. Ιωάννη Σχινά.
Μέλη: Νικόλαος Σακελλαρόπουλος (εισηγητής),
Βλάσιος Ασημακόπουλος,
Παναγιώτης Μαντζουράνης, αναπληρωματικό μέλος, κωλυομένου του τακτικού κ.
Χαρίλαου Χάρακα,
Γεώργιος Τριανταφυλλάκης, αναπληρωματικό μέλος, κωλυομένου του τακτικού κ.
Λεωνίδα Νικολούζου,
Μελίνα Μουζουράκη,
Δημήτριος Τζουγανάτος
Γραμματέας: Αλεξάνδρα Μαρία Ταραμπίκου.

Τα λοιπά τακτικά ή αναπληρωματικά μέλη δεν παρευρέθησαν λόγω κωλύματος.

Θέμα της συνεδριάσεως ήταν ο έλεγχος της συγκέντρωσης μεταξύ επιχειρήσεων του ομίλου **NUTRICIA αφενός και των εταιριών MILUPA AG και ALTANA AG αφετέρου**, η οποία γνωστοποιήθηκε σύμφωνα με το άρθρο 4β του ν.703/1977, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, στην Επιτροπή Ανταγωνισμού στις 15.9.1995.

Κατά την συζήτηση παρέστησαν όλες οι προαναφερθείσες εταιρίες δια των πληρεξουσίων δικηγόρων τους κ.κ. Μιχάλη Μηνούδη και Κωνσταντίνου Τομαρά.

Στην αρχή της συζήτησης το λόγο έλαβε η Γενική Εισηγήτρια Σοφία Καμπερίδου, η οποία ανέπτυξε την έγγραφη εισήγηση της Γραμματείας της Επιτροπής Ανταγωνισμού επί της υποθέσεως και πρότεινε την έγκριση της συγκέντρωσης. Στην συνέχεια έλαβαν τον λόγο οι πληρεξούσιοι δικηγόροι των εταιριών που συμμετέχουν στην συγκέντρωση, οι οποίοι ανέπτυξαν τις απόψεις των και παρέιχαν πληροφορίες, εξηγήσεις και διευκρινίσεις σε ερωτήσεις που τους υπέβαλαν ο Πρόεδρος και τα Μέλη της Επιτροπής, για να ζητήσουν στο τέλος την έγκριση της συγκέντρωσης. Τέλος, εξετάσθη ως μάρτυρας ο Διευθύνων Σύμβουλος της εταιρείας NUTRICIA ΕΛΛΑΣ, κ. Βασίλειος Μ. Απαζόγλου.

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού συνήλθε σε Διάσκεψη την 8η Φεβρουαρίου 1996 στην αίθουσα 611 του Υπουργείου Εμπορίου, κατά την οποία, αφού έλαβε υπ' όψη της τα στοιχεία του φακέλλου, την Εισήγηση της Γραμματείας της Επιτροπής Ανταγωνισμού, την κατάθεση του ανωτέρω μάρτυρος, τις απόψεις που

διετύπωσαν, εγγράφως και προφορικά, τα ενδιαφερόμενα μέρη κατά τη συζήτηση της υποθέσεως την 11.1.96 και τα υπομνήματα τα οποία αυτά προσκόμισαν,

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΩΣ ΕΞΗΣ:

I. Την 15-9-1995 γνωστοποιήθηκε στην Επιτροπή Ανταγωνισμού η από 1ης Σεπτεμβρίου 1995 σύμβαση, που έγινε στη Βασιλεία της Ελβετίας μεταξύ αφενός των εταιριών Milupa AG και Altana AG (εταιρίας holding η οποία ελέγχει τον όμιλο εταιριών Milupa), με έδρα στη Γερμανία, και αφετέρου ενός αριθμού εταιριών που ανήκουν στον όμιλο Nutricia και συγκεκριμένα της Nutricia Industriebeteiligungs GmbH (νεοϊδρυθείσας γερμανικής εταιρίας), της Nutricia International B.V. (ολλανδικής εταιρίας), της Nutricia Grundstücksverwaltungs GmbH (νεοϊδρυθείσας γερμανικής εταιρίας) και της N.V. Verenigde Bedrijven Nutricia (μητρικής των ως άνω εταιριών με έδρα την Ολλανδία). Σύμφωνα με τη σύμβαση αυτή, από 1ης Οκτωβρίου 1995 η Milupa AG: (α) θα πωλήσει και μεταβιβάσει στη Nutricia Industriebeteiligungs GmbH τα υλικά και άυλα περιουσιακά στοιχεία που έχουν σχέση με την παραγωγή και διάθεση παιδικών τροφών, διαιτητικών προϊόντων και συναφών προϊόντων στη Γερμανία, και στην Nutricia Grundstücksverwaltungs GmbH ορισμένα ακίνητα επίσης στη Γερμανία, (β) θα πωλήσει και θα μεταβιβάσει στη Nutricia τις γερμανικές θυγατρικές της εταιρίες, και (γ) θα πωλήσει και θα μεταβιβάσει όλες τις συμμετοχές της σε θυγατρικές της εταιρίες εκτός Γερμανίας στη Nutricia International B.V., στις οποίες περιλαμβάνεται και η ελληνική θυγατρική της Milupa AG, η Milupa Ελλάς Ε.Π.Ε. Στην ίδια σύμβαση προβλέπεται ότι η απόκτηση συμμετοχής της Nutricia στις παραπάνω αλλοδαπές εταιρίες πρέπει να δηλωθεί στις αρμόδιες τοπικές αρχές, μεταξύ των οποίων στην Ελλάδα, πριν από την ολοκλήρωσή της και ότι η απόκτηση τελεί υπό την αναβλητική αίρεση της δήλωσης αυτής.

II. α) Η N.V. Verenigde Bedrijven Nutricia ("Nutricia") είναι εταιρία με έδρα την Ολλανδία και δραστηριοποιείται στον τομέα ανάπτυξης, παραγωγής και διάθεσης "ιατρικά σωστών και επιστημονικά θεμελιωμένων" προϊόντων διατροφής και εξειδικευμένων τροφίμων. Η εταιρία δραστηριοποιείται σε όλες σχεδόν τις ευρωπαϊκές χώρες μέσω θυγατρικών της, μεταξύ των οποίων και η Nutricia Ελλάς Α.Ε., καθώς και στην Απω Ανατολή και την Καραϊβική. β) Η Milupa AG ("Milupa") είναι εταιρία με έδρα τη Γερμανία και δραστηριοποιείται στον τομέα παραγωγής και διάθεσης βρεφικών και παιδικών τροφών, διαιτητικών προϊόντων για βρέφη και μικρά παιδιά και σχετικών προϊόντων. Η εταιρία είναι παρούσα σε αριθμό χωρών παγκοσμίως μέσω των θυγατρικών της εταιριών ανάμεσα στις οποίες και η Milupa Ελλάς Ε.Π.Ε.

III. Σύμφωνα με στοιχεία που συνέλεξε η Γραμματεία της Επιτροπής Ανταγωνισμού και που περιλαμβάνονται στη σχετική από 29.11.1995 Εισηγησή της προς την Επιτροπή, ο κύκλος εργασιών των παραπάνω δύο ομίλων επιχειρήσεων, που συμμετέχουν στη γνωστοποιηθείσα συγκέντρωση, κατά την έννοια του άρθρου 4στ ν. 703/1977, ανήλθε κατά το 1994 σε 1.159.282.115 ECU παγκοσμίως και σε 34.119.336 ECU στην Ελλάδα. Συνεπώς η παραπάνω συγκέντρωση εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του

άρθρου 4β ν. 703/1977 και έπρεπε να γνωστοποιηθεί στην Επιτροπή Ανταγωνισμού (όπως και έγινε), αφού ο κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων αυτών υπερβαίνει τα αντίστοιχα αριθμητικά όρια των 50 εκ και 5 εκ. ECU που θέτει η παρ. 1 του ως άνω άρθρου. Συνεπώς πρέπει η παραπάνω συγκέντρωση να ελεγχθεί με βάση τα άρθρα 4β-4ε του ν. 703/1977.

IV. α) Ο όμιλος εταιριών Nutricia δραστηριοποιείται στην Ελλάδα κυρίως μέσω της εταιρίας Nutricia Ελλάς Α.Ε.. Η Nutricia Ελλάς δεν έχει παραγωγική δραστηριότητα στην Ελλάδα, αλλά εισάγει τα προϊόντα του ομίλου έτοιμα και συσκευασμένα από το εξωτερικό και τα διανέμει στην ελληνική αγορά (γάλα, κρέμες, δημητριακά ψημένα, μπισκότα, ειδικές παιδικές τροφές, έτοιμα γεύματα, προϊόντα εντερικής διατροφής, καθετήρες, σωλήνες διατροφής, αντλίες έγχυσης και προϊόντα ειδικής διατροφής). Εκτός από τις εισαγωγές που γίνονται μέσω της Nutricia Ελλάς, μία σειρά προϊόντων του ομίλου με το σήμα Bebelac εισάγονται και διανέμονται στην Ελλάδα μέσω ανεξάρτητου αποκλειστικού αντιπροσώπου, της εταιρίας ΕΛΓΕΚΑ Α.Ε. Τα προϊόντα αυτά παράγονται από την εταιρία Nutricia LYEMPF B.V. της Ολλανδίας. β) Ο όμιλος εταιριών Milupa δραστηριοποιείται στην Ελλάδα μόνο μέσω της θυγατρικής εταιρίας Milupa Ελλάς Ε.Π.Ε. Η Milupa δεν έχει παραγωγικές δραστηριότητες στην Ελλάδα, αλλά εισάγει όλα τα προϊόντα του ομίλου έτοιμα συσκευασμένα από το εξωτερικό προς διανομή στην ελληνική αγορά (παιδικές τροφές, προϊόντα υγιεινής για παιδιά, κρέμες εγκυμοσύνης και ροφήματα σε σκόνη με βάση το τσάι).

V. Οι αγορές στις οποίες τα προϊόντα των δύο επιχειρήσεων είναι κοινά στην Ελλάδα είναι η αγορά παιδικού γάλακτος και η αγορά προϊόντων απογαλακτισμού. Οι δύο αυτές αγορές και οι ανταγωνιστικές συνθήκες που επικρατούν θα πρέπει να εξετασθούν χωριστά, επειδή απευθύνονται σε ξεχωριστό κοινό και επειδή τόσο οι συνθήκες ανταγωνισμού όσο και η τεχνολογία παραγωγής των προϊόντων που αφορούν οι αγορές αυτές είναι διαφορετικές. Ειδικότερα:

α) Παιδικό γάλα

Η αγορά αυτή αποτελείται από τα τροποποιημένα (εμπλουτισμένα) αγελαδινά γάλατα είτε σε μορφή σκόνης είτε σε μορφή συμπυκνώματος (εβαπορέ), που προορίζονται για κατανάλωση από παιδιά, νεογέννητα έως περίπου 5 ετών. Το γάλα αυτό παρασκευάζεται με βάση το αγελαδινό γάλα αφού υποστεί ορισμένη επεξεργασία ώστε να ικανοποιεί τις θρεπτικές ανάγκες των παιδιών. Η επεξεργασία αυτή συνίσταται στον εμπλουτισμό του γάλακτος με βιταμίνες και διάφορα ιχνοστοιχεία και σε διάφορες αλλαγές, όπως η μείωση των πρωτεϊνών που περιέχει. Ο τύπος γάλακτος που χορηγείται στα παιδιά διαφέρει ανάλογα με την ηλικία. Στα βρέφη μέχρι πέντε (5) μηνών χορηγείται το λεγόμενο βρεφικό γάλα πρώτης ηλικίας και από πέντε (5) μηνών μέχρι ενός έτους το γάλα δεύτερης βρεφικής ηλικίας και από ενός έτους και μετά το γάλα νηπιακής ηλικίας. Τα δύο πρώτα προσφέρονται κυρίως σε μορφή σκόνης. Σε βρέφη μέχρι ηλικίας ενός έτους χορηγείται αποκλειστικά βρεφικό γάλα, ενώ σε βρέφη μεγαλύτερης ηλικίας μπορεί να χορηγηθεί και το κοινό γάλα εβαπορέ.

Το βρεφικό γάλα σε μορφή σκόνης μπορεί να θεωρηθεί πλήρες υποκατάστατο του βρεφικού γάλακτος σε μορφή εβαπορέ, κυρίως όσον αφορά αυτό της δεύτερης βρεφικής ηλικίας, επειδή και οι δύο αυτές μορφές καλύπτουν τις ίδιες ανάγκες του καταναλωτή. Επίσης, από άποψη προσφοράς οι δύο αυτές μορφές μπορούν να θεωρηθούν πλήρως εναλλάξιμες, επειδή τα βασικά συστατικά, η μέθοδος και η τεχνογνωσία είναι όμοια. Όπως αναφέρθηκε, το κοινό γάλα εβαπορέ μπορεί να θεωρηθεί και αυτό υποκατάστατο του βρεφικού γάλακτος, τουλάχιστον σε νήπια από ενός έτους και άνω. Από την άποψη αυτή και οι εταιρίες εισαγωγής του κοινού γάλακτος εβαπορέ μπορούν να θεωρηθούν ανταγωνιστές στην εν λόγω αγορά. Θα πρέπει μάλιστα να τονισθεί ότι όσον αφορά ειδικά τα γάλατα πρώτης και δεύτερης βρεφικής ηλικίας, ο παιδίατρος προτείνει το είδος και τη μάρκα που θεωρεί κατάλληλη για το συγκεκριμένο βρέφος αλλά και τις τυχόν εναλλακτικές λύσεις σε περίπτωση που το βρέφος δεν αποδεχθεί το συγκεκριμένο είδος.

Το γάλα που εισάγουν και διακινούν στην Ελλάδα οι δύο εταιρίες είναι μόνο σε μορφή σκόνης. Όπως προκύπτει από τα στοιχεία που έχουν συλλεγεί από την Γραμματεία, το μερίδιο αγοράς των επιχειρήσεων που αφορά η συγκέντρωση είναι για το βρεφικό γάλα 27,8% (18% για τη Nutricia και 9,8% για τη Milupa), ενώ περιλαμβανομένων και των πωλήσεων της ΕΛΓΕΚΑ, η οποία εισάγει τα προϊόντα BEBELAC (του ομίλου Nutricia) είναι 32,9%. Τα ποσοστά αυτά υπολογίζονται χωρίς να λαμβάνεται υπόψη το κοινό γάλα εβαπορέ, που, πρέπει μεν να ληφθεί υπόψη, τουλάχιστον εν μέρει, για τον προσδιορισμό της σχετικής αγοράς, εφόσον το γάλα αυτό εξακολουθεί να αποτελεί για τους γονείς (από λόγους συνήθειας ή ευκολίας) υποκατάστατο των παραπάνω ειδικών μορφών βρεφικού γάλακτος. Ωστόσο δεν είναι εύκολο να προσδιορισθούν με ακρίβεια οι ποσότητες του κοινού εβαπορέ που καταναλώνονται από βρέφη-παιδιά ηλικίας από ενός (1) έτους μέχρι πέντε (5) ετών.

β) Προϊόντα απογαλακτισμού

Η αγορά προϊόντων απογαλακτισμού (weaning foods) αποτελείται από τρόφιμα τα οποία προορίζονται για βρέφη και νήπια και τα οποία αποτελούν προσθήκη στερεάς τροφής στο διαιτολόγιό τους. Τα προϊόντα αυτά προσφέρονται στην αγορά σε διάφορες μορφές όπως κρέμες σε σκόνη, σε βαζάκια (υγρή μορφή), σε νιφάδες και σε μπισκότα. Τα προϊόντα απογαλακτισμού χορηγούνται σε βρέφη ηλικίας από πέντε (5) μηνών και άνω, τα οποία αντικαθιστούν σταδιακά το βρεφικό γάλα.

Ορισμένες μορφές στις οποίες προσφέρονται τα προϊόντα αυτά (σκόνη, και υγρή κρέμα) είναι εναλλάξιμες στην κατανάλωση επειδή καλύπτουν τις ίδιες ανάγκες του καταναλωτή και περιέχουν τα ίδια συστατικά, ενώ οι άλλες μορφές όπως τα μπισκότα και οι νιφάδες μπορούν να καλύψουν κατά ένα μέρος τις ίδιες ανάγκες του καταναλωτή και να θεωρηθούν εναλλάξιμες με τα παραπάνω. Επίσης, οι διάφορες αυτές μορφές μπορούν να υποκατασταθούν και από τις φρουτόκρεμες που διατίθενται σε σκόνη και βαζάκια αλλά και πολύ εύκολα μπορούν να ετοιμαστούν στο σπίτι.

Σε σχέση με την αγορά αυτή, η τεχνολογία και η τεχνογνωσία δεν είναι τόσο ευρέως διαδεδομένες όπως με την περίπτωση του βρεφικού γάλακτος. Ο δυνητικός ανταγωνισμός, επίσης, είναι λιγότερο έντονος.

Βέβαια δεν είναι δυνατόν να αποκλεισθεί η είσοδος επιχειρήσεων που είτε δραστηριοποιούνται μόνο στην αγορά βρεφικού γάλακτος στην Ελλάδα είτε δεν έχουν παρουσία στην Ελλάδα, όπως η εταιρία Carnation, δεδομένου ότι δεν υπάρχουν σημαντικά εμπόδια εισόδου για αυτές στην εν λόγω αγορά.

Ο όμιλος Nutricia προσφέρει στην ελληνική αγορά τροφές απογαλακτισμού σε μορφή σκόνης (παιδικές κρέμες) και μπισκότων, ενώ ο όμιλος Milupa προσφέρει στην ελληνική αγορά τροφές απογαλακτισμού μόνο σε μορφή σκόνης (παιδικές κρέμες). Όπως προκύπτει από τα στοιχεία που έχουν συλλεγεί από την Γραμματεία, το μερίδιο αγοράς των επιχειρήσεων που αφορά η συγκέντρωση για τα προϊόντα απογαλακτισμού είναι 51% (47,9% για τη Nutricia και 3,1% για τη Milupa), ενώ περιλαμβανομένων και των πωλήσεων της ΕΛΓΕΚΑ είναι 52,1%. Στα ποσοστά αυτά δεν έχουν συμπεριληφθεί τα υπόλοιπα προϊόντα απογαλακτισμού σε νιφάδες, μπισκότα κλπ., τα οποία, κατά την άποψη των επιχειρήσεων που συγκεντρώνονται, πρέπει να ληφθούν υπόψη, αφού αποτελούν, μετά από άλεση ή διάλυσή τους σε νερό ή γάλα, ανάλογη τροφή με τα προϊόντα των επιχειρήσεων της συγκέντρωσης, τυχόν δε υπολογιζόμενα, θα μειώναν το ποσοστό αγοράς των επιχειρήσεων αυτών στο 27%. Η Επιτροπή θεωρεί πράγματι ότι τα προϊόντα αυτά δεν μπορούν να αγνοηθούν κατά τον προσδιορισμό της σχετικής αγοράς για μόνο το λόγο ότι εισάγονται στην Ελλάδα μόνο από τη Nutricia, όχι δε και από τη Milupa, αν και δεν διαπιστώθηκε με ακρίβεια αν η εναλλαξιμότητά τους είναι πλήρης ή μόνο μερική. Το τελευταίο θα συμβαίνει αν τα μπισκότα και οι νιφάδες μπορούν να αντικαταστήσουν ορισμένα μόνο και όχι όλα τα γεύματα από κρέμες.

Στην περίπτωση των τροφών απογαλακτισμού, τόσο το μεγάλο μερίδιο αγοράς των επιχειρήσεων που αφορά η συγκέντρωση, όσο και τα μικρά σχετικά μερίδια των λοιπών επιχειρήσεων (εφόσον στη σχετική αγορά συμπεριληφθούν μόνο οι ειδικές παιδικές κρέμες σε σκόνη και βαζάκια και δεν προστεθούν οι νιφάδες και μπισκότα, όπως ήδη αναφέρθηκε) παρέχουν ενδείξεις ότι υφίσταται πιθανόν δεσπόζουσα θέση στην αγορά. Παρά, όμως, το μικρό σχετικά μερίδιο των λοιπών επιχειρήσεων, η οικονομική δύναμη των τελευταίων είναι πολύ ισχυρή, τόσο από άποψη ιδίων κεφαλαίων, κύκλου εργασιών, όσο και από άποψη καθαρών κερδών. Στον κλάδο αυτό δραστηριοποιούνται επίσης και άλλες μικρότερες επιχειρήσεις.

VI. Για την παραπέρα εκτίμηση των ανταγωνιστικών συνθηκών πρέπει να προστεθούν τα ακόλουθα:

(α) Σύμφωνα με στοιχεία που συνέλεξε η Γραμματεία, οι μεγαλύτερες ανταγωνίστριες των ως άνω επιχειρήσεων στα βρεφικά γάλατα είναι η εταιρία Λουμίδης-Nestle με μερίδιο 40,7% και η εταιρία Friesland με μερίδιο 23,4%, ενώ στα προϊόντα απογαλακτισμού είναι η εταιρία Γιώτης με μερίδιο 14,2%, η εταιρία Friesland με μερίδιο 13,8% και η εταιρία Λουμίδης-Nestle με μερίδιο 12,6% (κατά τον προσδιορισμό των ποσοστών αυτών δεν έχουν ληφθεί υπόψη οι νιφάδες και τα μπισκότα). Εξάλλου κατά την εισήγηση, με βάση τα οικονομικά στοιχεία των ανταγωνιστριών επιχειρήσεων (ίδια κεφάλαια, σύνολο ενεργητικού, κύκλος εργασιών) η Nutricia και η Milupa έρχονται πέμπτη και έβδομη αντίστοιχα. Θα πρέπει, βέβαια, να σημειωθεί εδώ ότι πολλές από τις ανταγωνίστριες επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται και σε άλλους κλάδους, εκτός αυτών του βρεφικού γάλακτος και των προϊόντων απογαλακτισμού. Τούτο

παρέχει πλεονεκτήματα συνεργειών και αλληλοϋποστήριξης των προϊόντων με τη χρήση της επωνυμίας και των σημάτων. Επιπλέον παρέχει ενδείξεις σχετικά με τον δυνητικό ανταγωνισμό, δηλαδή για την ικανότητα των επιχειρήσεων στις αγορές αυτές να ανταγωνιστούν δυναμικότερα και αποτελεσματικότερα τις επιχειρήσεις που αφορά η παρούσα συγκέντρωση.

(β) Η πώληση του γάλακτος πρώτης βρεφικής ηλικίας γίνεται αποκλειστικά από τα Φαρμακεία ενώ η διανομή γίνεται είτε μέσω των Φαρμακαποθηκών, φαρμακευτικών συνεταιρισμών είτε απευθείας στα φαρμακεία, ενώ των υπολοίπων προϊόντων είτε μέσω των παραπάνω είτε των σουπερμάρκετ (Βασιλόπουλος, Βερόπουλος, Νίκη, Σκλαβενίτης κ.λ.π).

VII. Εκτιμώντας στο σύνολό της τη γνωστοποιηθείσα συγκέντρωση και με βάση τα στοιχεία που έχει συγκεντρώσει η Γραμματεία αλλά και τα προσαγόμενα από τις συγκεντρούμενες επιχειρήσεις, η Επιτροπή θεωρεί ότι η παραπάνω συγκέντρωση δεν περιορίζει σημαντικά τον ανταγωνισμό στην εθνική αγορά ή σε σημαντικό τμήμα της, ιδίως με τη δημιουργία εκ της συγκεντρώσεως ή την ενίσχυση δεσπόζουσας θέσης. Τούτο συνάγεται από τα προεκτεθέντα και τα ακόλουθα:

(α) Στις σχετικές αγορές ο πραγματικός ανταγωνισμός είναι αρκετά έντονος, κυρίως στον κλάδο του βρεφικού γάλακτος, ενώ ο δυνητικός ανταγωνισμός είναι ισχυρός, δεδομένου ότι δραστηριοποιούνται πολύ μεγάλες επιχειρήσεις στους κλάδους βρεφικού γάλακτος και παιδικών τροφών. Επίσης, η είσοδος στους κλάδους αυτούς επιχειρήσεων παραγωγής γαλακτοκομικών και φαρμακευτικών ειδών θεωρείται ότι είναι εύκολη.

(β) Τα προϊόντα που αφορά η συγκέντρωση είναι κατά κανόνα εισαγόμενα, εκτός αυτών που παράγονται από την εταιρία ΓΙΩΤΗΣ. Περιορισμοί από άποψη κόστους μεταφοράς ή από άποψη ευαλλοίωτου των προϊόντων, δεν υφίστανται. Πράγματι, τα προϊόντα αυτά έχουν κατά κανόνα τη μορφή σκόνης, ή είναι συσκευασμένα σε βαζάκια και κονσέρβες, πράγμα που καθιστά τη μεταφορά τους σε μεγάλες αποστάσεις εύκολη.

(γ) Ο τρόπος διανομής παίζει σημαντικό ρόλο στην εκτίμηση των ανταγωνιστικών συνθηκών στην αγορά. Η απαιτούμενη διαφήμιση και προβολή των προϊόντων αυτών για την ικανοποιητική τους προώθηση στην αγορά παίζει επίσης σημαντικό ρόλο στην εκτίμηση των ανταγωνιστικών συνθηκών, επειδή η εμπιστοσύνη των γονέων που αποκτάται μέσω αυτών είναι πολύ σημαντικός παράγοντας σε σχέση με την τιμή, συσκευασία κ.λ.π του προϊόντος. Επίσης, οι συστάσεις των ιατρών και των φαρμακοποιών παίζουν και αυτές πολύ σημαντικό ρόλο στην επιτυχία ενός προϊόντος του είδους αυτού στην αγορά.

(δ) Η παρουσία των φαρμακευτικών συνεταιρισμών, φαρμακαποθηκών και σουπερμάρκετ στη χονδρική και λιανική αγορά των παραπάνω προϊόντων καθιστά το σύστημα διανομής των παραπάνω προϊόντων σχετικά εύκολα προσιτό σε νέους ανταγωνιστές, δεδομένου ότι έτσι μπορούν να γίνουν μαζικές πωλήσεις, εφόσον βέβαια εξασφαλισθεί τόσο η επιτυχής διαφήμιση και προβολή του προϊόντος, όσο και η

υποστήριξή του από ιατρούς και φαρμακοποιούς. Επομένως, δεν είναι τόσο τα συστήματα διανομής που παίζουν τον σημαντικότερο ρόλο στον δυνητικό ανταγωνισμό στις εν λόγω αγορές, όσο η διαφήμιση και προβολή - προώθηση του προϊόντος με σκοπό την απόκτηση εμπιστοσύνης από μέρους του κοινού. Πρέπει πάντως να σημειωθεί στο θέμα αυτό η σημαντική επίδραση της μακροχρόνιας παρουσίας ενός προϊόντος στην αγορά πάνω στην εμπιστοσύνη των γονέων. Η μακροχρόνια παρουσία των προϊόντων των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στη συγκέντρωση είναι δεδομένη, πράγμα που καθιστά τον δυνητικό ανταγωνισμό προς τις επιχειρήσεις αυτές ασθενέστερο, επειδή χρειάζονται μακροχρόνιες επενδύσεις για την καθιέρωση του προϊόντος μιας νέας επιχείρησης στην αγορά.

(ε) Συνοπτικά, θα πρέπει να τονισθεί ότι στις επηρεαζόμενες αγορές:

- Δραστηριοποιούνται οικονομικά ισχυρές επιχειρήσεις με μακροχρόνια παρουσία στην αγορά.
- Η πρόσβαση νέων ανταγωνιστών είναι εφικτή, δεδομένου ότι δεν υφίστανται σημαντικά εμπόδια εισόδου επιχειρήσεων που ήδη δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα σε συναφείς αγορές, ή που δεν έχουν σήμερα παρουσία στην ελληνική αγορά αλλά δραστηριοποιούνται διεθνώς στις αγορές βρεφικού-παιδικού γάλακτος και τροφών απογαλακτισμού.
- Υφίστανται αγοραστές με ισχυρή διαπραγματευτική δύναμη (Συνεταιρισμοί Φαρμακοποιών, Αλυσίδες Σούπερ μάρκετ) ειδικά όσον αφορά τις τιμές και εκπτώσεις, πράγμα που εμποδίζει την ανεξάρτητη δράση εκ μέρους των παραγωγών-εισαγωγέων. Βέβαια, όσον αφορά τα γάλατα πρώτης βρεφικής ηλικίας που διατίθενται, με βάση την ισχύουσα νομοθεσία, αποκλειστικά από φαρμακεία, έχει διαπιστωθεί ότι οι τιμές είναι υψηλότερες των υπολοίπων τύπων βρεφικού γάλακτος που διατίθενται και μέσω σουπερμάρκετ.
- Το μερίδιο των συμμετεχουσών στη συγκέντρωση επιχειρήσεων όσον αφορά το βρεφικό γάλα, (χωρίς να περιληφθεί το κοινό εβαπορέ) ανέρχεται στο 32,9 % (περιλαμβανομένης και της ΕΛΓΕΚΑ) που κατανέμεται ως εξής: Nutricia 18 %, Milupa 9,8 % ΕΛΓΕΚΑ 5,1 %, ενώ ο κυριότερος ανταγωνιστής κατέχει μερίδιο 40,7%.
- Το μερίδιο των συμμετεχουσών επιχειρήσεων στα προϊόντα απογαλακτισμού, εάν περιορίσουμε την αγορά μόνο στις βρεφικές κρέμες, ανέρχεται στο 52,1% το οποίο κατανέμεται ως εξής: Nutricia 47,9%, Milupa 3,1 % ΕΛΓΕΚΑ 1,1%.
- Επίσης κατά πληροφορίες που έδωσαν προφορικά τα μέρη κατά τη συζήτηση της παρούσας υπόθεσης, η ΕΛΓΕΚΑ ασκεί αυτόνομη δραστηριότητα, ανταγωνιστική των επιχειρήσεων της συγκέντρωσης.

Από τα παραπάνω, δεν προκύπτει ενίσχυση προϋπάρχουσας δεσπόζουσας θέσης της εξαγοράζουσας επιχείρησης στην αγορά βρεφικού γάλακτος. Αλλά και στην περίπτωση των τροφών απογαλακτισμού το ποσοστό της Milupa είναι πολύ μικρό (3,1%), ώστε προστιθέμενο σε εκείνο της Nutricia να μην είναι

ικανό να ενισχύσει σε αισθητό βαθμό δεσπόζουσα θέση, και τυχόν υπάρχουσα, της τελευταίας. Σημειώνεται ότι από τη βελγική αρχή προστασίας του ανταγωνισμού (απόφαση 30.10.1995, την οποία προσκομίζουν οι επιχειρήσεις με το υπόμνημά τους) κρίθηκε ότι η εν λόγω συγκέντρωση δεν πρόκειται να δημιουργήσει δεσπόζουσα θέση της Nutricia στην οικεία βελγική αγορά.

VIII. Η σύμβαση για την εξαγορά της Milupa από τη Nutricia περιέχει ρήτρα απαγόρευσης ανταγωνισμού και εχεμύθειας (άρθρο 16 της σύμβασης), για χρονικό διάστημα τριών ετών από την υπογραφή της σύμβασης. Σύμφωνα με τη ρήτρα αυτή, για τα επόμενα τρία χρόνια η ALTANA, η Milupa και οι επιχειρήσεις που συνδέονται με αυτές σε όλο τον κόσμο δεν θα συμμετέχουν στην ανάπτυξη, παραγωγή, πώληση και διάθεση προϊόντων τα οποία ανταγωνίζονται τη σημερινή εκμετάλλευσή. Εξαιρούνται οι δραστηριότητες διάθεσης για λογαριασμό υφιστάμενων εταιρών στις σημερινές χώρες διάθεσης και ουσιαστικά στη μέχρι σήμερα έκταση. Επίσης, η Milupa δε θα κάνει χρήση πληροφοριών ούτε θα μεταβιβάζει σε τρίτους πληροφορίες τις οποίες έχει δώσει στην αγοράστρια σχετικά με τη μεταβίβαση της εκμετάλλευσής, τις έχει μεταβιβάσει σ αυτήν ή τις έχει παραχωρήσει με άδεια εφόσον αυτές δεν είναι απαραίτητες για τη Milupa για τη συνέχιση της επιχειρησιακής της δραστηριότητας. Η υποχρέωση αυτή αφορά χωρίς εξαίρεση όλες τις πληροφορίες σε σχέση με την παραγωγή παιδικών τροφών και διαιτητικών τροφίμων και συγγενών προϊόντων.

Οι περιορισμοί αυτοί δεν ανήκουν στον πυρήνα της συμφωνίας, ο οποίος ρυθμίζει την συγκέντρωση καθεαυτή, αλλά συμπληρώνουν τη συμφωνία, γι αυτό και καλούνται συνήθως και δευτερεύοντες περιορισμοί. Η ρήτρα μη ανταγωνισμού και εχεμύθειας αποβλέπει στην κατοχύρωση του αγοραστή, ότι αποκτώντας μια επιχείρηση, για την οποία κατέβαλε το συμφωνημένο τίμημα, θα μπορέσει να συγκρατήσει την εκχωρούμενη πελατεία καθώς και να αφομοιώσει και αξιοποιήσει την εκχωρούμενη τεχνογνωσία. Τέτοιοι περιορισμοί κρίνονται στο πλαίσιο των διατάξεων του ελέγχου των συγκεντρώσεων (δηλ. στην προκειμένη περίπτωση με βάση το άρθρο 4γ) και όχι με βάση τα άρθρα 1-2α ν. 703/1977. Για την εκτίμηση των περιορισμών αυτών πρέπει να ερευνείται αν πράγματι συνδέονται αμέσως με τη συγκέντρωση (περιορίζουν δηλ. τη δράση των συμβαλλομένων και όχι τρίτων), εάν είναι αναγκαίοι για την ολοκλήρωση και την εξασφάλισή της και αν βρίσκονται σε λογικά όρια σε σχέση με το σκοπό που επιδιώκουν (βλ. απόφαση Επιτροπής Ανταγωνισμού 12/1995). Η Επιτροπή κρίνει ότι η ρήτρα μη ανταγωνισμού και εχεμύθειας, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, με διάρκεια 3 ετών είναι εύλογη με βάση τα παραπάνω κριτήρια, ώστε να έχει η εξεταζόμενη συγκέντρωση το προσδοκώμενο αποτέλεσμα και άρα επιτρεπτή από πλευράς ν. 703/1977.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Διαπιστώνει ότι η συγκέντρωση που συμφωνήθηκε με την από 1ης Σεπτεμβρίου 1995 σύμβαση μεταξύ αφενός των εταιριών Milupa AG και Altana AG και αφετέρου ενός αριθμού εταιριών που ανήκουν στον όμιλο Nutricia, όπως οι εταιρίες αυτές αναφέρθηκαν παραπάνω, και που γνωστοποιήθηκε στην Επιτροπή

Ανταγωνισμού την 15-9-1995 δεν περιορίζει σημαντικά το ανταγωνισμό και ως εκ τούτου δεν συντρέχει λόγος απαγόρευσής της κατά το νόμο.

Η απόφαση εκδόθηκε την 19η Φεβρουαρίου 1996.

Η παρούσα απόφαση να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο Πρόεδρος

Ο Εισηγητής

Ευάγγελος Εμμ. Περάκης

Νικόλαος Σακελλαρόπουλος

Αναπληρωτής Καθηγητής

Ε. Αντιπρόεδρος Αρείου Πάγου

Η Γραμματέας

Αλεξάνδρα Μαρία Ταραμπίκου